

Isolinnankatu 22 B
28100 PORI

20.12.2021

Asianro
R 21/25330

Puhelin 029 56 24600 Fax 029 56 24624

Syyttämättä jätetty LUNDEN MARTTI TAPIO

Asianomistajat PORIN ALUEMARKKINAT OY
PORIN KAUPUNKI

Tutkitut tai epäillyt rikokset ja lainkohdat

VIRKAVELVOLLISUUDEN RIKKOMINEN
27.4.2015-30.1.2017 PORI
5650/R/0030239/21
Rikoslaki 40 luku 9 § 1

Tapahtumatiedot Martti Lundenin on epäilty tahallisesti tai ainakin huolimattomuudesta rikkoneen Porin kaupungin luottamushenkilönä toimiessaan virkavelvollisuuksiaan. Rikosepäilyssä on ollut kyse siitä, että Lunden, joka on ollut kaupungin kokonaan omistaman energiayhtiön hallituksen jäsen, on osallistunut Lammin tuulivoimapuistoa koskevan kaava-asian valmisteluun kaupunginhallituksen kokouksissa vuosina 2015-2017. Korkein hallinto-oikeus on katsonut Lundenin kyseisessä asiassa esteelliseksi ja tämän seurauksena kaupunginvaltuuston päätöksen, jossa se oli hyväksynyt tuulivoimapuiston rakentamisen mahdollistavan tuulivoimaosayleiskaavan, virheellisessä järjestyksessä syntyneeksi.

Päätös Jätän syytteen nostamatta epäilystä rikoksesta, koska ei ole olemassa todennäköisiä syitä rikoksesta epäillyn syyllisyyden tueksi.

Perustelut Asian tausta

Esitutinnan perusteella Martti Lunden on osallistunut kyseessä olevan osayleiskaava-asian käsittelyyn kaupunginhallituksen jäsenenä useassa kokouksessa 27.4.2015-30.1.2017 välisenä aikana. Näissä kokouksissa on käsitelty joko välittömästi Lammin tuulivoimapuiston osayleiskaavaa tai tuulivoimaloita käsittävien yleiskaavojen laatimisen yleisiä periaatteita. Lunden on kannattanut äänestyksessä kaupunginhallituksen päätökseksi tullutta ehdotusta, jossa valtuustolle on esitetty Lammin tuulivoimapuiston osayleiskaavan hylkäämistä. Tämän jälkeen kaupunginvaltuusto on 27.2.2017 päättänyt kuitenkin

palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi. Uuden valmistelun jälkeen kaupunginvaltuusto on hyväksynyt muutetun kaavaehdotuksen 26.2.2018. Lunden on osallistunut tällöin kaupunginvaltuutettuna valtuuston kokouksen ja kannattanut valtuustokäsittelyssä tehtyä ehdotusta osayleiskaavan hylkäämisestä. Kaupunginvaltuuston päätöksestä on valitettu hallinto-oikeuteen.

Lunden on ollut epäiltynä tapahtuma-ajankohtana ja on kertomansa mukaan edelleen Porin kaupunkikonserniin kuuluvan Pori Energia Oy:n hallituksen jäsen. Tuulivoimapuisto on ollut tarkoitus toteutuessaan liittää Pori Energia Sähköverkot Oy:n sähköverkkoon. Pori Energia Sähköverkot Oy on Pori Energia Oy:n tytäryhtiö.

Turun hallinto-oikeus on 17.12.2019 antamansa päätöksen nro 19/0333/1 perusteluista tarkemmin ilmenevin tavoin katsonut, että kyseessä olevan kaava-asian ratkaisusta ei ole ollut odotettavissa Pori Energia konsernille sellaista hallintolaissa tarkoitettua erityistä hyötyä tai vahinkoa, että kaavapäätös olisi Lundenia koskevalla esteellisyysperusteella syntynyt virheellisessä järjestyksessä. Hallinto-oikeuden päätöksestä on valitettu edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Korkein hallinto-oikeus on 31.5.2021 antamansa päätöksen KHO:2021:69 perusteluista tarkemmin ilmenevin tavoin katsonut Lundenin olleen esteellinen osallistuessaan kaava-asian käsittelyyn kaupunginhallituksessa. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan asian tasapuolisen käsittelyn on voitu katsoa edellyttäneen, että Lunden ei osallistu kaava-asian käsittelyyn kaupunginhallituksessa. Korkein hallinto-oikeus on katsonut kaupunginvaltuuston päätöksen osayleiskaavan hyväksymisestä syntyneen kuntalaissa tarkoitettulla tavalla virheellisessä järjestyksessä, minkä vuoksi hallinto-oikeuden ratkaisu pääasian osalta ja kaupunginvaltuuston päätös on kumottu.

Porin Aluemarkkinat Oy, joka on Lammin tuulipuistohankkeen päätoteuttajan Satawind Oy:n yksi osakkeenomistaja, on tehnyt asiassa tutkintapyynnön sen selvittämiseksi, onko esteelliseksi edellä mainitulla korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä todettu luottamustehtävää hoitanut henkilö mahdollisesti syyllistynyt rikoslain 40 luvussa tarkoitettuun rikokseen.

Asiaan soveltuvasta lainsäädännöstä

Rikoslain 40 luvun 9 §:n mukaan virkamies tuomitaan virkavelvollisuuden rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi, jos hän virkaansa toimittaessaan tahallaan rikkoo virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin tai määräyksiin perustuvan virkavelvollisuutensa, eikä teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen.

Rikoslain 40 luvun 10 §:n mukaan virkamies tuomitaan tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta varoitukseen tai

sakkoon, jos hän virkaansa toimittaessaan huolimattomuudesta rikkoo virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin tai määräyksiin perustuvan virkavelvollisuutensa, eikä teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen.

Rikoslain 40 luvun 12 §:n 1 momentin mukaan sanotun luvun virkamiestä koskevia säännöksiä sovelletaan myös julkista luottamustehtävää hoitavaan henkilöön.

Rikoslain 8 luvun 1 §:n 4 momentin mukaan virkarikosten vanhentumisaika on vähintään viisi vuotta.

Nykyinen kuntalaki (410/2015) on tullut voimaan 1.5.2015 ja sen sisältämän siirtymäsäännöksen mukaan lain 12 lukua, jossa muun ohella säädetään esteellisyydestä, sovelletaan vuonna 2017 valittavan valtuuston toimikauden alusta lukien. Epäiltyä tekoa on tullut siten tarkastella vanhan, kumotun kuntalain (365/1995) säännösten mukaisesti.

Vanhan kuntalain 52 §:n 2 momentissa on säädetty muun luottamushenkilön kuin valtuutetun esteellisyydestä ja viitattu hallintolain 27–30 §:ssä esteellisyydestä säädettyyn.

Hallintolain (434/2003) 27 §:n mukaan virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan virkamies on esteellinen, jos hän tai hänen läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle on asian ratkaisusta odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa.

Vanhan kuntalain 52 §:n 4 momentin mukaan edellä sanottua hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohtaa ei kuitenkaan sovellettu kunnan luottamushenkilöön, viranhaltijaan tai työntekijään, vaikka tämä olisi mainitussa lainkohdassa tarkoitettussa asemassa kunnallisessa liikelaitoksessa, kuntayhtymässä, kuntakonserniin kuuluvassa yhteisössä tai säätiössä. Henkilö on kuitenkin ollut esteellinen, jos kunnan ja liikelaitoksen, kuntayhtymän, yhteisön tai säätiön edut ovat olleet ristiriidassa keskenään taikka asian tasapuolinen käsittely on edellyttänyt, ettei henkilö osallistu asian käsittelyyn.

Kuntalain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 263/2006 vp) on edellä sanotun 52 §:n osalta muun ohella todettu, että yhteisöjäävissä säännöksestä ehdotettavan poikkeuksen piiriin kuuluisivat kunnallisen liikelaitoksen, kuntayhtymän ja kuntakonserniin kuuluvan tytäryhteisön tai säätiön johtoon kuuluvat henkilöt. Esimerkiksi kuntayhtymän tai kuntakonserniin kuuluvan osakeyhtiön hallituksen jäsen ei pääsääntöisesti olisi esteellinen osallistumaan kyseistä yhteisöä koskevan asian käsittelyyn kunnassa. Yhteisöjääviä sovellettaisiin

kuitenkin edelleen asiassa, jos kunnan ja kuntayhtymän, tytäryhteisön tai liikelaitoksen edut olisivat ristiriidassa esimerkiksi käsiteltäessä niiden välisiä sopimuksia. Tasapuolisen kohtelun varmistaminen voi edellyttää tasapuolisuuden varmistamiseksi esteellisyyssäännösten soveltamista myös kilpailullisessa tilanteessa, jossa viranomaisen ratkaisu ei voi olla kaikkien hakijoiden tai asianosaisten odotusten mukainen.

Esitutkinnasta

Asianomistajayhtiön Porin Aluemarkkinat Oy:n edustaja [REDACTED] on uudistanut yhtiön tekemän tutkintapyyntönsä sisällön. [REDACTED] on ilmoittanut yhtiön vaativan rangaistusta ja korvauksia.

Asianomistaja Porin kaupungin edustajan, hallintopäällikkö [REDACTED] [REDACTED] näkemyksen mukaan esteellisyyssasia on ollut selkeästi tulkinnanvarainen. [REDACTED] on ilmoittanut, että kaupungilla ei ole asiassa rangaistus- eikä korvausvaatimusta.

Rikoksesta epäilty Martti Lunden on esitutkinnassa kiistänyt syyllistyneensä epäiltyyn tekoon. Lunden ei oman käsityksensä mukaan ole ollut kaupunginhallituksen kokouksiin osallistuessaan esteellinen eikä hän ole ainakaan tiedostanut esteellisyyssperusteen mahdollista olemassaoloa. Lunden ei kertomansa mukaan ole myöskään tiedostanut, että hän on toiminut virkavastuun alaisena. Lunden on esitutkinnassa kertonut oman käsityksensä siitä, mitä esteellisyys tarkoittaa. Lundenin mukaan hän ei ole mieltänyt, että Pori Energia Oy:lle, jonka hallituksen jäsen hän on ollut, olisi odotettavissa hyötyä. Hänen tiedossaan ei ole esimerkiksi ollut mitään sopimuksia tai sopimusaikeita Pori Energia Oy:n ja sen tytäryhtiön välillä. Lundenin käsityksen mukaan mitään ristiriitaa kaupungin ja Pori Energia Oy:n etujen välillä ei ole ollut. Lunden on lisäksi tuonut esiin, että hänen jäsenyytensä Pori Energia Oy:n hallituksessa on ollut yleisesti tiedossa eikä kukaan muukaan ole hänen mahdollista esteellisyyttään ottanut puheeksi. Lundenilla ei kertomansa mukaan ole ollut esimerkiksi koulutustaustansa perusteella käsitystä esteellisyyssasioista syvällisemmin eikä hän ole saanut kaupungilta koulutusta esteellisyyssasioihin.

Esitutkinnassa on kuulusteltu todistajina kaupunginlakimies [REDACTED] [REDACTED] yleiskaava-arkkitehti (eläkkeellä) [REDACTED] kaupunginhallituksen jäsentä [REDACTED] kaupunginhallituksen jäsentä ja nykyistä puheenjohtajaa [REDACTED] Pori Energia Oy:n aiempaa toimitusjohtajaa [REDACTED] ja nykyistä toimitusjohtajaa [REDACTED] ja sekä Pori Energia Sähköverkot Oy:n hallituksen puheenjohtajaa [REDACTED].

Siltä osin kuin kyse on ollut kaupunginhallituksen kokouksissa paikalla olleista henkilöistä, kenelläkään esitutkinnassa kuulustellulla todistajalla ei ole ollut havaintoja tai muistikuvia siitä, että Lundenin mahdollista esteellisyyttä olisi kokousten yhteydessä käsitelty tai että siitä olisi muutoinkaan ollut puhe. Todistajien kertomuksissa on noussut yhteneväisesti esiin se, että korkeimman hallinto-oikeuden toteama

Lundenin esteellisyyskysymys on ollut hankala ja tulkinnanvarainen. Todistajat [REDACTED] ovat kertoneet yleisellä tasolla uusien valtuutettujen saamasta perehdytyskoulutuksesta, joka on pitänyt muun ohella sisällään esteellisyysäännösten läpikäymistä. [REDACTED] mukaan koulutusta ei oltu kuitenkaan järjestetty erikseen kaupunginhallituksen jäsenille ja Lunden oli tullut joka tapauksessa kaupunginhallitukseen kesken kauden. Todistaja [REDACTED] on kertonut olleensa läsnä muun muassa kaupunkisuunnittelun toimialaan kuuluvissa suunnittelu- ja valmistelukokouksissa, eikä hän ole muistanut niidenkään yhteydessä Lundenin mahdollisen esteellisyysnousseen esiin.

Esitutkintapöytäkirjan liitteenä on ollut muun ohella Porin kaupunginhallituksen kokousten, joissa on käsitelty Ahlaisten Lammin tuulivoimaosayleiskaavan valmistelua tai tuulivoimaloita käsittävien yleiskaavojen valmistelun yleisiä periaatteita, pöytäkirjoja epäillyn tekoajan osalta. Pöytäkirjoissa ei ole ollut merkintöjä siitä, että Lundenin mahdollista esteellisyyttä olisi kokousten yhteydessä käsitelty.

Porin Energia Oy:n ja Pori Energia Sähköverkot Oy:n johtoon kuuluvien todistajien kuulusteluissa ei ole tullut esiin, että Lammin hankkeeseen liittyviä kaava-asioita olisi käsitelty näiden yhtiöiden hallituksen kokouksissa. Todistaja [REDACTED] on lisäksi kertonut yleisellä tasolla Pori Energia Oy:n tuulivoimaliiketoiminnasta, josta Lundenin on sinänsä täytynyt olla tietoinen. [REDACTED] näkemyksen mukaan intressiristiriitaa ei kuitenkaan ole muodostunut sen suhteen, että Lunden on kaupunginhallituksen jäsenenä ollut käsittelemässä esimerkiksi Lammin tuulivoimahanketta.

Johtopäätökset

Esitutinnan perusteella asiassa on sinänsä ollut riidatonta, että Martti Lunden on osallistunut kyseessä olevan osayleiskaava-asian käsittelyyn kaupunginhallituksen jäsenenä useissa kokouksissa aikavälillä 27.4.2015-30.1.2017. Samoin riidatonta on ollut, että Lunden on samanaikaisesti ollut Pori Energia Oy:n hallituksen jäsen.

Koska Lunden on kaupunginhallituksen jäsenenä hoitanut julkista luottamustehtävää, lähtökohtaisesti hänen epäillyn menettelynsä arviointiin soveltuu rikoslain virkarikoksia koskevat säännökset.

Sen arvioiminen, onko Lunden ollut esteellinen osallistuessaan kaupunginhallituksen kokouksiin, on ollut hallinto-oikeudellinen kysymys. Rikosepäilyssä on puolestaan kyse edellä sanotun esteellisyyden ja rikosvastuun välisestä suhteesta. Se esteellisyyсарviointi, jonka hallintotuomioistuimet ja viime kädessä korkein hallinto-oikeus ovat tehneet, on ollut perusteltua ottaa nyt ratkaistavana olevassa asiassa arvioinnin pohjaksi. Esitutkinnassa ei ole tullut esiin sellaisia seikkoja, joiden perusteella olisi syytä päätyä toisenlaiseen tulkintaan esteellisyyden osalta.

Rikoslain virkavelvollisuuden rikkomista koskevat säännökset ovat niin sanottuja blankorangaistussäännöksiä eli niiden tunnusmerkistöstä ei

suoranaisesti ilmene, mitkä teot ja laiminlyönnit ovat rangaistavia. Toisin sanoen sanotut rikoslain säännökset vaativat aina täydennykseen muita säännöksiä tai määräyksiä. Esteellisyyssäännökset ovat kiistatta edellä sanotuissa rikoslain kohdissa tarkoitettuja virkatoiminnassa noudatettavia säännöksiä, joiden rikkominen voisi sinänsä johtaa rikosvastuuseen.

Arvioitaessa epäillyn menettelyn rangaistavuutta keskeisiä ovat lisäksi kysymykset tahallisuudesta ja huolimattomuudesta. Rikosoikeuden yleisten oppien mukaan tekoa on pidettävä tahallisena, jos tekijä on tiennyt tai pitänyt varsin todennäköisenä tiettyä lopputulosta. Huolimattomuudesta on katsottu olleen kysymys silloin, jos tekijän olisi pitänyt tai hän olisi voinut havaita menettelynsä virheellisyyden.

Kyseessä olevassa rikosepäilyssä on viime kädessä ollut kyse siitä, onko esitutkinnassa saatu näyttöä siitä, että Lunden olisi tarkoituksellisesti ja tietoisena esteellisyydestään osallistunut kaupunginhallituksen kokouksiin. Lisäksi kyse on ollut siitä, olisiko Lundenin pitänyt havaita mahdollisen eturistiriidan kaupungin ja yhtiön, jonka hallituksen jäsen hän on ollut, välillä. Edelleen kyse on ollut siitä, olisiko Lundenin pitänyt havaita, että asian tasapuolisen käsittelyn vaatimus voisi hänen kokouksiin osallistumisensa vuoksi vaarantua.

Ottaen huomioon Lundenin kokemuksen poliitikkona lähtökohtaisesti hänen on voitu edellyttää olevan perillä muun ohella esteellisyyssäännöksistä. Edellä selostetut esteellisyyssäännökset ovat kuitenkin olleet monisäikeisiä ja hankalaselkoisia. Esteellisyysarviointi on perustunut vanhan kuntalain yhteisöjääviä koskevaan poikkeussäännökseen.

Korkeimman hallinto-oikeuden toteama Lundenin esteellisyys on perustunut asetelmaan, joka ei sekään ole ollut yksiselitteinen. Toteutuessaan tuulivoimahankkeesta olisi odotettavissa taloudellista hyötyä Pori Energia Oy:n tytäryhtiölle Pori Energia Sähköverkot Oy:lle sen johdosta, että tuulivoimapuisto liitettäisiin sen sähköverkkoon. Pori Energia Oy:n mahdollisesti saama hyöty olisi siten välillistä tytäryhtiön kautta, jos hanke ylipäänsä toteutuisi. Sanotuilla yhtiöillä on omat erilliset hallintonsa eikä Lundenin ole väitettykään kuuluneen Pori Energia Sähköverkot Oy:n hallitukseen. Todettakoon vielä, että kaava-asian läpimeno on ollut yhtenä muttei ainoana edellytyksenä tuulivoimahankkeen toteutumiselle.

Myös se, että hallinto-oikeus ja korkein hallinto-oikeus ovat päätyneet esteellisyysarvioinneissaan päinvastaisiin lopputuloksiin, puhuu sen puolesta, että asia on ollut tulkinnanvarainen eikä yksinkertainen lainoppineillekaan. Lundenilla ei kertomansa mukaan ole oikeustieteellistä koulutusta.

Lunden on äänestänyt osayleiskaavan hyväksymistä vastaan. Vaikkei sillä, onko Lunden äänestänyt puolesta vai vastaan, ole sinänsä merkitystä esteellisyysarvioinnissa, tämä yksityiskohta on ristiriidassa sen ajatuksen kanssa, että Lunden olisi jollain tavoin pyrkinyt suoraan tai epäsuoraan hyötymään tilanteesta.

Esteellisyyden ilmoittaminen, arviointi ja ratkaisu kuuluvat ensisijaisesti kullekin henkilölle itselleen. Lunden ei kertomansa mukaan mieltänyt itseään kokouksiin osallistuessaan esteelliseksi. Esitutinnan perusteella kenenkään muunkaan toimesta hänen mahdollista esteellisyyttään ei ole tuotu esiin.

Esitutkinnassa kuulusteltujen henkilöiden kertomuksissa tai kertyneessä kirjallisessa aineistossa ei ole tullut esiin sellaisia seikkoja, jotka puhuisivat Lundenin epäillyn tahallisen menettelyn puolesta. Ottaen huomioon asian edellä selostetun tulkinnanvaraisuuden ja hankalaselkoisuuden, katson, ettei kyse ole ollut myöskään huolimattomuudesta.

Edellä kerrottujen seikkojen vuoksi en nosta syytettä Lundenia vastaan.

Lainkohta

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 1 luku 6 § 1 mom. 3 -kohta ja 6 a § 1 mom. 1-kohta

Allekirjoitus

Aluesyyttäjä

Jakelu

Syyttämättä jätetty
Asianomistajat
Poliisi

ASIANOSAISILLE TIEDOKSI

1. Tämä päätös ei vapauta rikoksesta epäiltyä mahdollisesta vahingonkorvausvelvollisuudesta.
2. Asianomistajalla on tämän päätöksen tekemisen jälkeen oikeus käyttää omaa syyteoikeuttaan.
3. Syyttäjä saa peruuttaa päätöksensä vain, jos asiassa ilmenneen uuden selvityksen mukaan päätös on perustunut olennaisesti puutteellisiin tai virheellisiin tietoihin.

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa

1 luku 2 §

Syyttäjän tehtävänä on nostaa rikoksesta syyte ja ajaa sitä.

Syytteen nostamisen edellytyksistä säädetään 6 § 1 momentissa. Lisäksi noudatetaan, mitä asianomistajan syyttämispyyntöstä ja muista erityisistä syytteen nostamisen edellytyksistä muualla laissa säädetään.

1 luku 6 §

Syyttäjän on nostettava syyte epäilystä rikoksesta, jos hän katsoo, että:

- 1) se on laissa säädetty rangaistavaksi;
- 2) sen syyteoikeus ei ole vanhentunut; ja
- 3) on olemassa todennäköisiä syitä rikoksesta epäillyn syyllisyyden tueksi.

Vaikka on olemassa todennäköisiä syitä epäillyn syyllisyyden tueksi ja muut 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät, syyttäjä saa kuitenkin jättää syytteen nostamatta 7 tai 8 §:n taikka muun vastaavan lainkohdan nojalla.

1 luku 6 a §

Syyttäjän on tehtävä päätös syyttämättä jättämisestä, jos:

- 1) syytteen nostamiselle 6 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset eivät täyty;
- 2) hän jättää syytteen nostamatta 6 §:n 2 momentin nojalla;
- 3) asianomistaja ei ole tehnyt syyttämispyyntöä tai muu 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu syytteen nostamiselle säädetty erityinen edellytys ei täyty ja asian laatu vaatii erillisen päätöksen tekemistä.

Päätös syyttämättä jättämisestä on perusteltava. Perusteluista on ilmentävä ne seikat ja todisteet sekä näytön arviointi ja oikeudellinen päättely, joihin päätös perustuu.